

DALMATINSKI HRVAT" izlazi svake subote.
Goušnja predplata Din 80 — Polugodišnja
Din 41 — Tromjesečno Din 22 — Za Ameri-
riku godišnje dva dolara.

OGLASI PRAMA CJENIKU.

Račun kod Pošt. Ček. Ureda, Zagreb, br. 38.004

Privremeni telefon
preko dana br. 38 — preko noći br. 23
(Interurban)

NOVINE ZA PROSVJETU, GOSPODARSTVO I POLITIKU DALMATINSKE HRVATSKE.

God. II.

ŠIBENIK, 21. SRPNJA 1923.

Br. 27.

NAŠA RIJEĆ

Ono crno i teško doba apsol-
tizma austrijskog kao udar u kren-
menu izvalilo je iskru u ponosnom
Iliru, pa je usklknuo: „Još Hrvat-
ska nij propala“.

I čim je hrvatski narod bio go-
njen, pritiskivan i tlačen, on je
znao da prikupi onu zamjernu
snagu svoju, što mu je u duši
skrila, i svaki put je odolio i varki
i sili i znazi progoniteljev. Svaki
put je, od najstarijih vremena do
današnja, preživio svoje tlačitelje.

U svakom teškom času života,
hrvatski je narod rodio sebi svoga
Osvetnika, koji mu je označio put,
kuda mu je ići.

Stari Iliri potkopaju apsolutizam
i ruže ga pjesmom „Još Hrvatska
nij propala“. Kada je Vuk u nama
vidjao Srbe katoličke vjere, Ante
Starčević je pravoslavne nazivao
Hrvatima grčko-istočne vjere.

Kada su naši plemeniti i veli-
kodusni oslobođitelji u ovo najno-
viće i teško doba htjeli da nas,
kao ono u mletačko doba po iz-
vijesno broju gospoda, razdvoje,
našao se čovjek Hrvat, koji nas
tako duševno ujedinio, da u pov-
jesti, od kada sebe pamimo jedin-
stveniji nismo nikada bili. Jer Hrvat
u Spiju misli, želi i zahtjeva
jedno i isto, što i Hrvat u Vojvodini.

Kada je Ljudevit Posavski, ban-
banske Hrvatske podiglo ustank
da streste od hrvatskog naroda
jaram, izdao ga Borna dalmatin-
ske Hrvatske. U Dalmaciji je uvi-
jek bilo, pa i ima i danas nekoliko
Borna. Ovime je onaj krepli snažni
i bistri dalmatinski zagorac, ovla-
ma je onaj „vlah“ što je uvijek
spasavao hrvatstvo, doviknuo i
doviknut će: „Još Hrvatska nij
propala“. Redakcioni Odbor.

MARKOV PROTOKOL.

Prisutni: NRS gg. Marko Djuričić,
predsjednik poslaničkog kluba NRS,
Vojislav Janjić sekretar glavnog od-
bora NRS, Stjepan Radić, predsjed-
nik HRSS, dr. Vlatko Maček, pot-
predsjednik HRSS, dr. A. Košutić,
tajnik HRSS, za SLS Janko Breje,
Franjo Smodej, glavni urednik „Slo-
venca“; za JMO dr. Mehmed Spaho,

predsjednik JMO, dr. Halidbeg Hra-
snica, predsjednik kluba JMO, Ham-
zalija Ajanović, nar. posl. i urednik
„Pravde“; za Bunjeve Blaško Rajić,
nar. posl.

U dužem opetovanom razgovoru,
i pretresanju današnje političke i
parlamentarne situacije gore spome-
nute predstavnici sporazumjeli su se
u ovome:

svijetu ima ponešto i šuma dakle i
batina. Doduše Kraljević Marko, bio
je fini odgojen (šta da o tome ne
piše povjesničar Sišić), jer ga je vo-
jevoda Gojko, dok je Marko malen
bio, u svoja svilena njedra uvijao.
Po tome krivo misle oni, što drže,
da je Marko odgoj sprječavao, da
ne batina.

Istini za volju mora se priznati,
da je Marko, imao perni buzdovan,
pa ako se buzdovana držak ne eli-
minira, koji je bez sumnje bio ili
od drenovine ili hrastovine, onda
opet sastavni dio buzdovanu potiče
iz šuma.

Ako se uvaži, da je u srednjem
vječu buzdovan čuvalo ministarstvo
ili bolje da je buzdovan sam po
sebi bio jedno ministarstvo, onda
nikakovo čudo, što je Kraljević
Marko, u nasiljevstvu svojih predja u
velike cijenio buzdovan i ovome se
u svakoj potrebi uticao.

On se n. pr. za vilom bacio bu-
zdovanom pod oblake, pa kada je
vila udarena medju pleći pala na
zemlju crnu, onda je Marko stao
biti buzdovanom, ispravnije šesto-
perom zlatnim, u uvjerenju još onda
u nevalutno doba, da je udarac
lakši ako se zlatom bije.

Pa ako je Marko s vilama, nje-
žnim stvorovima ovako postupao

Uvjeti sporazuma između gore
spomenutih predstavnika jesu: Pro-
mjena režima i administracije u
Hrvatskoj i Slavoniji i Bosni i Her-
cegovini.

NRS mora dokazati činom, da
ne misli nijedno pitanje za uredje-
nje međusobnih odnosa uredjivati
silom.

Za Hrvatsku potrebno je učiniti:

1. Saviz svih općinskih vijeća da
biraju svoje načelnike i činovnike,
prema zakonu a ne prema uredba-
ma;

2. Izvršenje amnestije svih poli-
tičkih osudjenika i vojno-potičkih;

3. Skupljene prehrane za narod
u Dalmaciji i Bosni i Hercegovini
prevesti u određena mjesta, za pos-
moč oskudnim krajevima;

4. Provedba ukidanja svih cesar-
skih austrijskih patenata. Nitko se
odsada ne može pod tim patentima
suditi;

5. Potpuna uspostava zakona o
imovnim općinama i bezodzylačna
predaja njihove imovine u ruke za
čuvanje ištaknutih funkcija;

6. Imenovanja namjestnika i veli-
kih župana imadu se provesti u
sporazumu sa vodstvom HRSS;

7. Zandarmerija nema ni u kojem
slučaju izvršavati nikakva upravna,
financijalna ili sudbena uredovanja
samostalno, nego jedino kao asisten-
cija pojedinim nadležnim činovni-
cima;

8. Povratak umirovljenih, skinu-
tih i premještenih učitelja u njihova
zvanja. Za Vojvodinu u koliko su u

onda nas neće začuditi njegovo po-
našanje prema onoj Džidovki di-
vojki, koja se za Markom (naravno)
pred krčmom vretenom hitnula.

S ovog ponašanja Džidovke u
tako je silno ganuće srca Marko za-
pao da je ovu na mjestu ustrijelio,
pa kada je mrtva u zboru pred kr-
čmom pala, Marko je potego „pijota
od pojasa“ i ne čekajući „islednog“
sudjiju i sudbenu komisiju sam je ob-
avio obdukciju, té je Džidovku
divojku rasporio od rasovice do
groca gledajući sreću u divojci.

Ovome Markovu zločinu — radi
patriotskih razloga — naš uvaženi
kriminalista Dr. Šilović, a i drugi
mudri naši kriminaliste, s njime,
našli bi olakočujuće okolnosti i ka-
zali bi, da je Marko izveo zločin na
Džidovki dievojki — u pijaonu stan-
ju, te bi zločin kvalificirali kao
prekršaj § 523 austrijskog kaznenog
zakona s motivacijom, da je Marko
sileđija, od svoje snage, uviek bio
pijan, i da se nije opijao u namjeri,
da ubije divojku, koja slučajno nije
priпадala svetoj pravoslavnoj crkvi.

Pa ko da se Marko junashta na-
sitio, a i buzdovan mu počeo da
hrdja, a što je najglavnije, filoksera
bila uništila vinograde po Srbiji, pa
ponestalo vina, onda je Marko s
Urvine planine bacio perni buzd-

njoj iste nepodopštine kao u Hrvat-
skoj, imadu se izvesti iste promjene
na bolje.

Naročito se imadu sa svih služ-
benih istaknutih mjesta maknuti svi
nametnuti madžaroni.

Za Sloveniju važi što i za Hr-
vatsku.

Specijalno 1. da se uspostavi po-
krajinski namjesnik u sporazu s

SLS; 2. Da se raspuste i zabrane sve

terorističke organizacije, a naročito
Orjuna; 3. Da se prema sporazu

za SLS smijene svi neobjektivni še-
fovi pokrajinske uprave za Sloveniju;

4. Da se odobre potrebiti krediti za
univerzitet i škole, koji nisu pred-
vidjeni budžetom, a predvidjeni su
zakonom.

Za Bosnu i Hercegovinu: 1. Da se

na istaknuta upravna mjesta postave
sposobni i objektivni činovnici, s po-
trebnom kvalifikacijom, koji će voditi
računa o potrebama i raspola-
ženju čitavoga naroda, naročito da
se sadanji pokrajinski namjesnik

(koji je otvoreno zauzeo protiv ve-
ćine naroda u Bosni i Hercegovini
neprijateljski stav) zamjeni boljim i
nepristranim; 2. Da se razmještenja

činovnika vrše po stvarnoj potrebi,
a ne iz partijskih razloga, te da se
izvrše ispravke premještenja i otpu-
sta koji su o posljednjem godinama

zbog takvih razloga učinjeni; 3. Da
se svima samoupravnim tijelima

(općinama, trgovacko-obrtničkim
komorama i t. d.) povrati samouprava,
i da se u tu svrhu raspišu odmah

izbori za sve gradske i organizovane

van u debelo more. Neka se znade
da je major Stojan, godine 1918,
ovaj buzdovan donio u Split i sve-
ćano ga predao advokatima D. Ru
Jos. Smoljaki, D. Ru Luji Škarici,
D. Ru Jovanu Majstrovicu i D. Ru Pr-
žislavu Grizogonu. Ovaj buzdovan
sada u redakciji „Novog Doba“ ču-
vaju dva Vinka. Vinko Brajević
svećani govornik pri otkriću spo-
menika Franje Josipa u Trogiru i
Vinko mali Kisić umirovljeni in-
spector pri gradnji austro-ugarske
ratne mornarice.

Rekoh da nije samo Marko bat-
inao nego da se batinalo i drugov-
dje i pa u samoj Francuskoj, tom
idejalu ono naše petorice šestorice
u Beogradu, što Bože prosti uz sr-
pski znaju i francuski da govore.

Voltair je bio ne samo izbatinan
po slugama viteza Rohana nego je
od časnog viteza bio bačen u Ba-
stilji, gdje je odradio 6 mjeseci.

Nakon izlaska iz Bastilje ode
u Englesku gdje je napravio načrt
giljotini 'kojoj je kasnije nežni sa
svetim uljem pomazani vrat Njegova
Veličanstva gospodina francuskog
Kralja bio jednak vratu kojem mu
drago drugog Adama potomka-
tolika je snage i moć batina bila!

Marko Tuciolo.

općine, te da se u još neorganizovanim selima postavljaju seoski glavarji izborom; 4. Da se privredne ustanove u Bosni i Hercegovini i od strane vlade i od strane Narodne Banke razmjerno jednako pomažu, ter da im se ne čine kao dosada smetnje u njihovom razvoju; 5. Da se povrati oteto oružje na koje su vlasnici imali oružne listove, ter da se vratre na svoja mjesta svrgnuti seoski glavarji; 6. Da se seoskom narodu u gladnim i oskudnim krajevima pomogne hranom i sjemenom, i da se to nedijeli prema vjeri ili partiskoj pripadnosti, već prema potrebi i o-skudici; 7. Da se obustavi razdobja općinskih pašnjaka, te da se oduzeti pašnjaci općinama natrag povrate, a razdobja državnih zemljišta, koja nisu općinama potrebna, da se vrše po stvarnoj potrebi; 8. Da se povećaju razmjerne krediti za osnovne škole i uzdržavanje, te za izjednačenje dodataka muslimanskim

svećenicima, sa onima drugih vjeroispovijesti, konačno imadu se bezuvjetno obustaviti započete parcelacije, kao Hrvatske, tako i Slovenije te Bosne i Hercegovine.

Predstavnici HRSS, SLS i JMO u parlamentu omogućit će svojim držanjem NRS izbor privremennog predsjednika skupštine i sastav radikalne homogene vlade. Isto tako omogućiti će gornji predstavnici i verifikaciju svih mandata u verifikacionom odboru i narodnoj skupštini.

U svrhu definitivnog sporazuma pregovori se produljuju.

Po prečitanju zaključeno i potisano:

M. Djuričić, dr. Vojislav Janjić, Stjepan Radić, predsjednik HRSS, dr. Vlatko Maček, dr. Hrasnica, dr. M. Spaho, H. Ajánović, dr. Stjepan Košutić, dr. Janko Brejc, dr. F. Smodej. Potpis Blaška Rajića fali, jer je morao prije toga ići na vlak.

Malo riječi o nikomu i o ničemu.

Nije to špecialitet Krešimirova grada, imaju ga i druga mjesta, već su špecialitet ljudi, i to „ljudi“ samo po svojoj fizičkoj organizaciji, a u etičkom smislu - ništarije, koja taj bezidejni magazin privlači ih iz materijalnih probitaka koje bi mogli dobiti ili su ih već dobili. Ima nekih koji trebaju brze rehabilitacije; to su manje kompromitirani, oni više kompromitirani odošle u demokratiju („jugoslavenska demokrat. stranka). I stranka i njezina filijala imaju i čvrst želudac kad pozabaše sav onaj materijal, koji bi u drugim strankama važio kao balast; kod njih su prvi vodje.

Filijala je „idejnija“ i „idealnija“ i zove se Or. ju. na. i htjela je da primi lijepe tradicije Mazzinija, Cavoura, Garibaldija i drugih, a praksu od talijanskih fašista; jedino im fali ricinovo ulje. Kako se lijepe ideje svakog neprimaju, nego samo velikih karaktera i izgradnjenih ličnosti, tako je prvi uslov bio promašen. Naravno da je mnogo smetalo i to, da je tu bilo ljudi, koje nije nikakav patriotizam vodio, nego razni prijava motivi; a baš ovi ljudi bili su uvjek u većini i uspjeli su da na vodstvo zajaše.

Inače ova filijala je prava banda, u kojoj je „akciona sekacija“ sve i sva. Nije tu akciona što je organizacija, nego je baš i zasnovana organizacija, da se ona akciona legalizira za svoj postanak. Okupiše se razni afaristi, tutleki, dripci, vušti, njuškala, vrlo grati, malo čedni; puni ambicije a duhom siromašni.

Da im je ambicija bila makar za kakav dobar cilj - i ako ne bi vrijedili jer su nesposobni - bar ne bi bili štetni - a tako u vidu koristi za svoj džep i nepravedne ambicije, zavedoće ako ne ozbiljne ljude i prave patriote, a ono nešto mularje šta svojom glavom ne misle, nego idealizam darivaju za službu nekojliko gramzljivaca za masne provizije, dobre provizije i sinekure. Izuzev nešto idealističke đečurlike, jedna kloaka za rehabilitaciju, transformaciju i metamorfozu svih negativnih materijalnih i etičkih osobina, značajnih upocene, a posebno za ono društvo.

Duševni vodja i ekonomski gospodar i finasjer je onaj tip iz Virginmosta što se ceri, grize nokte. Karakteštičan tip balkanski, Baj Banja II. izdarje, ali bez one priprostoti i

širokogrđnosti slavenske duše, već ciganin i po izgledu i po djelima. Izbačen iz „stolice“ slabu mu ide kao i njegovim kreaturama: osirošao gospodar - osirošaše i sluge, a prema tome i kolozam vrlo rijeđak. Demetrovića više nemaju, a „patriotizam“ opada. Vlada im pada, moral im kod četa pada, Štampa sabine - jasle nestale, krave ugulinule.

Afariste ostadoče afaristima, a idealiste odoče u afariste. Geschäf Evviva la Spagna... Modernih socijalnih ideja kao Tutankhamen a kulture piškopejske znali su turiti svoju batinu pod nos svakom onom koji nije poštivao njihova „uvjerenje“ i shvaćao napuštanje njihova programa. Za lične interese napustiše narod; oni narod a narod njih.

U pomanjkanju načela imaju Janusovo lice: Svetozarovo jugoslaventvo u Zagrebu, a Milanovo „Srpsko kolo“ u Baniji. Jugoslavenska meka za Hrvate, a sverškovača za Srbe, pa živila ujedinjena demokratija. Ali Miljanu gori pod petama: radikalno srpsvo je srpskje, ekskluzivnije, a srpskim demokratima bar katkada valja reći, da su „Jugoslaveni“ — bar kad ima u društvu nešto Hrvata. Srećom ima malo iskrenih zasljepljenih Hrvata u toj srpskoj firmi; velika većina ih je davno izgubila svoje ime i više se osjećaju Srbinima. Sastavim tim ipak nema robovanja za svih 100%, pa ljudi bježe listom u radikale, koji imaju tradicije velikosrpske, što se ovim dobjeđiglicama i hoće. Zato i uskravaju se Hrvatsko-srpska koalicija, da se može i srbovati do kraja, a napustiti i ono malo rijetkog jugoslaventva, što bode Srbinima oči, a kod Hrvata više ne upaljuje.

Vidim ja da sve mijesam Or. ju. nu. i D. S. (olim J. D. S.), ali što će te kad su i jedno oni. Ali pustite: vjetar koji je donio te škodne gliche, vjetar će ih i odnijeti. D.

Sirite svudje list: „Dalmatinski Hrvat“. Bude li i jole odaziva list će nakon dva prva broja početi izlaziti dva puta sedmično. Tko prva dva broja ne vrati na-trag smatrati će će predbrojnikom.

UPRAVA.

Hrvati i Slovenci stisnimo redove!

šim uređajem i razmjernim bogatstvom, dobivajući razne articlne od nas za male novce i bez carine - što je i pravo naravski.

Malu kupovnu vrijednost dinara oni su fiktivno podigli prisilnim notiranjem u zemlji a i u Žarichu o-barajući krunu. I takim dvostrukim mjerom uspjeli su i okoristili se. No su stvari stvari prošlosti, pa mi ne ćemo žaliti, da smo pomogli našoj braći.

No u sadašnosti i budućnosti ne bi se mogli pogoditi komuniziranjem kese, gdje smo mi bili - ne ćemo reći preoštar izraz - prikraćeni! Tereti su padali nas i prije, a padaju i sada u nejednakoj mjeri, a politička prava imamo različna.

Još su dva faktora koja treba uočiti, da se i tu postigne pravica. Jedno su reparacije, a drugo ratni dug. Reparacije idu sve na korist Srbije i Crne Gore, a neki naši ljudi misle, a oni svi, da je to posve ispravno, jer da te reparacije dobiva Srbija, a ne cijela „Jugoslavija“.

Makar da su Slovenci brojčano dosta slabici, a po broju mandata dosta neznačni prema srpskim mandatima (izbori po popisu stanovništva od god. 1910.) ipak je hrvatskoj većini mnogo i mnogo korisniji Korošec sa svojom strankom, nego rečimo Spaho ili Džemijet ili tko drugi, jer ovi ne reprezentiraju narod, kao onaj prvi.

Tek sada su postali federalisti jaki u državi, kad su se naša dva naroda u bošbogom stavu prema trećemu, ili bolje vlaste i režimu centralističkog što predstavlja danas srpski narod. Takva povoljna pozicija mora da uredi pobjedom, jedino se radi o taktici i o vremenu, pak će svanuti ljepši dani slobode i pravice, boljeg ujedinjenja i većeg bratstva sa Srbima, kad se digne zlo centralizma, koje gorko tiši narod hrvatski i slovenski. Ne možemo dopustiti, da Srbi budu politički narod, a mi samo plemena toga naroda i da budemo samo marva jer tegle državnih kola.

Kada je danas najveći uspjeh osiguran jedino političkom vezom između Hrvata i Slovenaca, to se mnogi patriote boje, da se ne bi oni bilo kakvim sticajem okolnosti, našli rastavljeni u zajedničkoj borbi, da u druga razna mjesta. Bez obzira na taktičke veze, koje ih spajaju, a koje smo u početku istakli, još oni imaju jednu i to najpotentiju vezu, a to je - finansiјalnu samostalnost. To je spona, koja ne će nikada puknuti između Hrvata i Slovenaca, pa makar tko bio na vodstvu jednih i drugih,

Pogledamo li dobro i mi i Srbi - ma onako - sine ira et studio - mogli bi se i oni s nama složiti i lojalno priznati, da su oni imali od nas mnogo koristi i da smo mi bili daleko najglavniji faktor u ekonomskoj konsolidaciji Srbije i Crne Gore. Jer pogledamo li pregažene krajeve Belgije i Francuske u ratu, vidimo kako one stenu pod teretom poreznih dača i kočenjem cijelog ekonomijskog života jer ne mogu ni izdaleka da izbrišu makar jedan veći dio ratnih posljedica. Njemačka za njih od svršetka rata radi, a ipak su i danas većinom pusti, dok u Srbiji vlada veliko blagostanje. Beograd cvate, a zemlja je naseljena (okrug Vranja preko 150 na km²). To trebaju u velikoj mjeri da nama zahvale, jer posljive prevrata oni se koriste na

DALMATINSKOM HRVATU.

Plovi, plovi naš Hrvate
Niz hrvatsko Jadran - morę,
Gđe dospiješ, budi, brate,
Nosiš sveće, nove zore:
I okuplaj sve Hrvate,
Da se bore za rod, za Te.
Miho Jerinić.

Iz omladinskog života.

Dalmatinske vlasti ne dozvoljavaju Dal. Hrvatima nazivati se Hrvatima.

Da se ne posumlja u istinitost ove tvrdjevi se u tome, što su vlasti mjesnoj „Hrvatskoj Narodnoj Omladini“ povratiti pravila bez ikakve motivacije jednostavnim lakonskim potezom pera „neodobreno“.

Koju je motiv vlasti na takovo rješenje naveo vidi se jasno. Nijedna točka društvenog pravilnika ne predviđa tajne organizacije antisocijalnog ili antidržavnog rada, niti vrijedjanje ičiji integritet pa bilo koje vlasti, a ni svrha našoj organizaciji nije radujuća, kao što protinici to prikazuju.

Vlasti su našle za shodnim da odbiju naša pravila jedino za to, što je našoj organizaciji, da sakuplja sve Hrvate oko hrvatske zastave, sa svrhom širenje kulture i prosvjetje između dalmatinskog hrvatskog naroda.

Ovakovo drakonsko rješenje dalmatinski Hrvat nije doživio nikad ni za najstrožeg apolutističkog centralističkog režima pokojne Austrije.

Vlasti se ljuto varaju ako misle na takav način skršiti organizacije. Omladina je veoma dobro organizirana ne samo u Šibeniku već i u okolicama, a kroz najkratće vrijeme će biti i po cijeloj sjevernoj Dalmaciji.

Omladina se neće bojati reći pred vlastima kao ni pred nikim drugim, da je Hrvatska i premda su joj pravila odvijena, a boriti će se i bez odobrenih pravila sve dole dok ne bude provedena svela joj Hrvatska idea.

Saznajemo da se u cijeloj sjevernoj Hrvatskoj omladina živo zanima za provedenje organizacije u svakom mjestu. Samo naprijed!

BEZ KOMENTARA.

Prenašeno iz Beogradskih „Republike“, ovaj karakterističan slučaj.

Paroh u Mačedoniji g. Peško Popović napadnut u „Republiku“ povodom pokrađe Topolčanske crkve, ulazi u kraljevsku postu u Prilepu i podnosi prepuno pismo sa ispravkom na adresu Uredništva „Republike“.

G. upravnik prima pismo, čita adresu i sav rasgorjadjen ispušta iz ruke pučat i skace na stolicu:

— Kaklo... Ti, pope, šalješ pismo Uredništvu „Republike“?!

— Jest, g. upravniče, napali me pa se branim.

— Pa znaš li, jadi te ne znali, da taj list napada i Njegovo Veličanstvo Kralja i Njegovu Svetot Putrijaru i Njegovu Šefenciju Pašiću i uvaženog gospodina Ministra Pešića... Znaš li, nesretniče, da te mogu raščiniti, da možeš hapšiti potresiti, da...

— Molim Vas, g. upravniče, da primite samo pismo na preporku. Napadnut sam i moram da se branim.

— Bože me sačuvaj! Nikad!

— Ali zar vi to ozbiljno govorite? upita pop u čudu.

— Nego šta ti misliš... sve se više goropadi g. upravnik. Zar kraljevska posta da prenosi „Republiku“ pisma. Taman posla. Dok sam ja upravnik to neće biti... Ja niti...

— Ali, g. upravniče, meni je ovo nužno, branim čast svoju i pred parohijanima i prijateljima i starčinama, jer...

— Nikako! Nema od toga ništa. Ja njihova (republikanska) pisma niti olpravljam, niti dostavljam kad stignu. Ne mogu da se same začudim kako ih prestonička posta uposte prima, — sike crvene rak upravnik.

— Lepo je to sve, g. upravniče, ali ja moram obavestiti uredništvo radi obrane i zato vas...

— Razumem, pope, — grmi zapušen g. upravnik, — neću za „Republiku“ dati prim pismo.

— Avaj! meni šta da radim?!? vajka se sveštenik.

— Ništa! — nešto će blažije g. upravnik... Ostavi tako kako je.

— Kako? da ostanem kradljivac? otima se još pop...

— Jes, fakt... Ej, moja budala, koga „Republika“ napadne taj samo može da dobitje... Orden, crveni pojas, bolju parohiju, ko zna čime te oni gore mogu nagraditi za to.

— Eh... eh... rezignirano će sveštenik pratajuci se s g. upravnikom.

Jadni popa morao je predati pismo jednom prijatelju u Prilepu, da ga ovaj preko jedne privatne adrese dostavi „Republići“.

Bogme, jaka monarchija! Čvršća nego ikad! — što rekao čika Ljuba.

Naši dopisi.

Prvič-Luka. 14. VI. 1923.

Državotvorni elementi. Naš glavni nacionalista ima da zahvali svjetskom ratu te se je dokopao starog kraja. U Americi je tako radišao bio, te nije mogao ni sebe prehraniti! Stan, gdje je bio i spavao, tako tamo plaćao, te su ga morali potjerati! Ali u svom aerudu je on ipak toliko domišljat bio, te si je on po državnim američkim vagunima badava noćno zaklonište sebi pri skribio. Željom napokon svoga rođnog kraja, bacai se taj pustolov na solunsku frontu te tako bezplatno kući došao. Eda može tako bez truda živjeti, ode do svoga oca Krstelja te mu se duboko pokloni, a ovaj mu, u znak zahvalnosti, podijeli nezasluženo mjesto pošte poslovača u njemu. Tu danas, taj posrbica, kao pauk iz zasjede gleda prede i vreba da koga može upropasti svojom spijunazom. Naravno je da ga ljudi ne mogu viditi ni živa ni mrtva i nemaju u njega povjerenja, pak svoje listove otpremaju i adresiraju na poštu uredu u Šibeniku i Šepurini.

— Drugi nacionalista toliko se brine za svoje stare roditelje te se javno po sebi govori da je rekao svojoj ženi: evo ti revolvi pak ubij mi oca i majku! Treći nacionalista potjeran je od svojih roditelja a to vam je uzor karaktera: bio je nacionalista, demokrat, zemljoradnik pak je svršio kao čuvat radikalne žare! Četvrti nacionalista jest jedan poznati divljan, kojega Vodičani dobro poznavaju, jer je bio zaveo jednu vodičku pak je poslije otpustio. Peti nacionalista spada više medju mrtve jer je suščav, pak ne može da toliko progoni Hrvate, ali zato ima u Trstu svoga brata, koji ga zamjenjuje u tom poslu, je je upisan medju „sempre pronti“. To su vam naši glavni nacionalisti, izmct sela, predstraže demokrati, koji idu pred njima i viču: Ljudi, glasujte za nas, jer se na ovakvim gradi budućnost naše Jugoslavije! Živili ovakvi državotvorni elementi! Živili! — Krepali! — odgovaraju svi pravi rodoljubi.

Pokrajinske vijesti.

Vječiti putnik - prof. Roca, stigao je bio iz »Flottenverein« u demokratsku stranku. Iz ove se bio preselio u Zemljoradničku Partiju. Kada je ovu, uz ostale i on, pomogao uništiti, onda se sve ovih dana prešelio u »Orjanu«. U ovaku, kako se čita u novinama, veleučeni gosp. prof. drži marijivo predavanja, baš onako isto, kada je držao u Zemljoradničkoj stranci prije njezina rasula.

Smjenjen - Gospodin Stipan Banović stariji, učitelj u Zaostrogu potjeran je iz službe za to što ga nadzornik Radovanović ocjenio u školskom uspješu sa posve nedostatno. Isto je učitelj Banović ovih dana, na sjednici „Jugoslavenske Akademije“ u Zagrebu bio povučan za to što se između svih suradnika Akademije ističe svojim radom. Nikakovo čudo od gosp. Radovan-

ovića da tako vodi, kad je poznato kako je on i za doba Austrije svojoj Općini sastavljao sjajne svetočeve junata Austro-ugarske vojske.

Mi čemo se na deliju Radovanovića još posebno svratiti.

Gradske vijesti.

Zlatni prsten. - Ona osoba, koja je na kupalištu izgubila zlatni prsten, isti može pridignuti u našem uredništvu.

Lažne denuncije. - Na državno odvjetništvo u Šibeniku stigle su neke tužbe, da bi ovaj ili onaj Hrvat uvratio bio Kralja Aleksandra. Istragom se je ustanovalo da su ove tužbe proste izmišljotine. Mi smo natjecali hoće li državni nadodvjetnik Anton Zlošić u Splitu narediti, da so lažne denuncijante stavi na optužničku klupu.

Izpiti. - Gica Milka Zaninović i g. Miroslav Čaleta položili su da dobrini uspiješnom državni izpit u zagrebačkom pravničkom fakultetu. Naše sručne čestitke.

Cijene ječmu. - Pred - malo dana ovogodišnji ječam prodavao se je po Din. 2., od jučer skočila mu je cijena na 4 Dinara.

Filarmonija. - Sutra, nedjelja, Filarmonija drži glavnu skupštinu, na kojoj će se birati nova uprava.

Bolest velikog Župana. - Od njezinog dana dr. Ivo Perović, veliki župan, leži u krevetu. Radi bolesti nije mogao oputovati u Split u prošli četvrtak, da prisustvuje likvidaciji Dalmacije.

Porez na gubitak. - Kako je poznato našim gradjanima porezka oblast po nalogu primljenu od ministarstva financija u Beogradu udarila je za god. 1919. mnogim našim gradjanima tako ogromne poreze, da između njih imade ih rješili, koji kada bi danas prodali cijeli svoj imetak, ne bi mogli izplatiti nametnute im poreze. Ovi zadnjih dana u Šibeniku se ne raspravlja ni o velikoj ni o maloj politici, već se javno govoriti, nastave li gospoda na ministarstvu finančia započetim putem, da u Šibeniku za godinu dana neće biti ni trgovci ni gospodara — već će ovo postati grad orobnjih, grad živilih siromaša.

Općinske zanoveti. - Općin komesar dr. Ante Rajević, iz koga je bio izgran izborni povjerenik, održao je u Šibeniku i Šepurini.

— Drugi nacionalista toliko se brine za svoje stare roditelje te se javno po sebi govori da je rekao svojoj ženi: evo ti revolvi pak ubij mi oca i majku! Treći nacionalista jest jedan poznati divljan, kojega Vodičani dobro poznavaju, jer je bio zaveo jednu vodičku pak je poslije otpustio. Peti nacionalista spada više medju mrtve jer je suščav, pak ne može da toliko progoni Hrvate, ali zato ima u Trstu svoga brata, koji ga zamjenjuje u tom poslu, je je upisan medju „sempre pronti“. To su vam naši glavni nacionalisti, izmct sela, predstraže demokrati, koji idu pred njima i viču: Ljudi, glasujte za nas, jer se na ovakvim gradi budućnost naše Jugoslavije! Živili ovakvi državotvorni elementi! Živili! — Krepali! — odgovaraju svi pravi rodoljubi.

— Ali zar vi to ozbiljno govorite? upita pop u čudu.

— Nego šta ti misliš... sve se više goropadi g. upravnik. Zar kraljevska posta da prenosi „Republiku“ pisma. Taman posla. Dok sam ja upravnik to neće biti... Ja niti...

— Ali, g. upravniče, meni je ovo nužno, branim čast svoju i pred parohijanima i prijateljima i starčinama, jer...

— Nikako! Nema od toga ništa. Ja njihova (republikanska) pisma niti olpravljam, niti dostavljam kad stignu. Ne mogu da se same začudim kako ih prestonička posta uposte prima, — sike crvene rak upravnik.

— Lepo je to sve, g. upravniče, ali ja moram obavestiti uredništvo radi obrane i zato vas...

— Razumem, pope, — grmi zapušen g. upravnik, — neću za „Republiku“ dati prim pismo.

— Avaj! meni šta da radim?!? vajka se sveštenik.

dašnjeg općinskog nadredara Šimu Bana. On se je pri uredjenju pazara pokazao kao genijalni općinski upravnik, tako da ga sve pobjarice blagoslovjavaju.

X Kupalište „Jadrija“. - Kupališta se je uprava pobrinula za prevoz gostiju na kupalište „Jadrija“ i dojavila je parobrod „Sokol“, koji će dnevno u više navrata vršiti službu između grada i kupališta.

Vodič na Plitvička jera. - Hrvatsko planinsko društvo u Zagrebu izdalo je netom „Vodič na Plitvička jezera“ od D. Paulida poznatog planinara fotografa-amatera.

— Ova krasna knjiga oduševiti će svakoga ljubitelja prirodnih ljepota naše domovine. U vodiču su u prvom dijelu pregledno opisani svi pristupi u Plitvičkim jezerima: željeznicom, cestama i pješice, a drugi dio sa država razgledavanje gornjih Jezera sa kratkim opisom geologije, flore i faune, te postanka Jezera.

— Knjiga je štampana na 120 stranica djevnog formata na finom papiru, a ukrašena je sa 29 ilustracija, 2 karte i 2 nacrta, te jednom slikom u bojama.

Preporučamo je svima, pogotovo jer je cijena s obzirom na dobru opremu vrlo niska (za članove Ilirvatskog planinarskog društva Din. 38. — za nečlanove Din. 40. — knjižarska cijena Din. 45. —

Naručuje se uz pripoznaje iznosa i poštiranja (Din. 3. — ili u pouze kod Hrvatskog planinarskog društva Zagreb IIlica 35.

Općinska plijatča. - Ove dana općina razasla redar, koji gradjanima uručuje nekakav poziv, da kroz 14 dana, pod prijetnjom ovrhne, uplate u naslov općinske pristojbine nametnuti općinski jaram. Poziv nosi podpis dra. Ante Rajevića i pozivlje se na zaključak općinske Uprave od 1. listopada 1922. Blagoslovjen budu svaki sekser koji gradjanstvo doprična za općinu, ali za takav općinu u kojoj gradjanini vide parem kakve koriste od njihovih doprinosa. So vidimo u Šibeniku? Voda nam fali; kanali smrde; grijusoba na svakom kutu; prasina nas ubija, — jedino ko napreduje na općini to su njezin činovnici i redari.

„Hrvatski Radničić“ - je u pokrajini još u zametku, jer društvena organizacija nije još potpuno izgradjena. No ipak društvo je od godine 1920. pa do 1. lipnja 1923. smjestilo 488 dječaka Bosanaca i Hercegovaca, te 275 dječaka iz Dalmacije u razne grane trgovine i obrta. — Od dječaka Bosanaca i Hercegovaca imade ih oko polovica Muslimana.

Da se intenzivizirat rad sa navedenim pokrajinama upozoravaju odlazi ovih dana naš glavni povjereniks g. dr. Luke Šenjek, koji već preko 20 godina neumorno za društvo djeluje u Bosnu i Hercegovinu, te Dalmaciju, da tamo našu društvenu organizaciju, gdje je nema upozastavi, a gdje postoji u stvari.

Molimo sve našu rodoljube, da dr. Šenjek izdaju u svakom pogledu u susret, te da mu potpomognu kod osnivanja organizacija, jer čemo samo na taj način prodrijeti u zadnjoj selo, te tako čim više siromašnih, ali nadarenih i zdravih dječaka privući trgovinu i obrtu, koji će danas sručiti na ekonomskom ojačanju svog kraja. Povjerenik Šibenik i okolicu je g. Mate Prgin, trgovac, koji daje bezplatno sve informacije.

Poziv na predplatu.

Radi tehničkih razloga list nije mogao izaći kako je to bilo najavljeno na 20. lipnja.

Gni predbrojnici, koji duguju predplatu za „Hrv. Sam.“ mole se, da istu blagohotro pošalju, e da se uzmognu urediti računi između administracija ova lista.

Preplata na list „Dalmatinski Hrvat“ iznosi

Godišnje Din. 80.—

Polugodišnje ” 41.—

Za tromjesečne ” 22.—

Za Ameriku godišnje 2. — Dolara

Pisma se i novci sa poštanskim naputnicom šalju na adresu „Dalmatinski Hrvat“ — Šibenik, Glavna ulica 108.

Svi oni, koji posjeduju „Uplati List“ gledaći na „Hrvatski Samobran“ preplate mogu stati preko pošt. ček. ureda, jer će se pridržati isti broj računa, dok će se ime vlasnika računa promjeniti kašnje, kada se osnuje „Hrv. Štamp. Zadruge“.

UPRAVA.

Izdavat. i odgovor. urednik : Mihal Jeriuic.

Tiskat Pučka Tiskara — Šibenik

HRVATSKA POLJODJEGLSKA BANKA

DIONIČARSKO DRUŠTVO ZAGREB

DIONIČKA GLAVNICA K 20,000,000 — Pričuva: 15,050,000. — Ulošci: preko 100,000,000. — Centrala: ZAGREB. — Podružnice: RIJEKA I SARAJEVO. — Ispostave: BRIBIR-VINODOL, ČABR, HRELJIN.

Prima uloške na knjižice i na tekući račun, te ih ukamaće uz najbolje uvjete. Obavlja doznake za sva mesta u državi i inostранstvu. Finansira trgovacka, obrtna i industrijska poduzeća. — Kupuje i prodaje sve vrsti deviza i valuta po dnevnom tečaju. Eskomptira i reeskomptira mjenice. — Bavi se svim poslovima, koji zasijecaju u bankovnu struku.

Vinogradari! Trgovci gospodarskih potrepština!

Nabavite si smješta Šepekovu domaću sumporu na pero, jer je ista bolja i jestinija od svih dosadašnjih.

Za vaku komad jamči se 10 godina

Trgovci, odnosno poduzeća, koje se bave sa prodajom gospodarskih potrepština dobivaju jedan komad na uvid i probu uz tvorničke cijene.

Narudžbe i dopise valja slati izravno na proizvadjača

Dragutina Šepeka, Zagreb — Prilaz 37.

I. Bos. Hec. tvornica turpija **JOSIP MEGLIC**

Vareš Majdan Željezara

Preporuča sve vrsti novih turpija i rašpa na veliko i na malo te prima na novo oštrenje istrošene. Cjenici na zahtjev badava i franco.

MATE PRGIN -- ŠIBENIK

Veliki pribor šešira i sagova

domaćih tvornica.

Trgovina mješovite robe.

JOSIP DREZGA - ŠIBENIK

Brzozavi: DREZGA Šibenik. Telefon inter. 38.

VELIKA PRODAJA u žitaricama i kolonijalima,

Prodaja: Sećera, Kave, Pirinča, Săpuna, Gradjevnog materijala, Nafte, Benzina, Mašinskog ulja.

SVE UZ CIJENE KONKURENCIJE. Autogarage.

Narudžbe se obavljaju sa vlasitim prevoznim sredstvima: motornim ladjama po moru, teretnim automobilima po suhu.

Export vina, ulja i rakije na malo.

DROGARIJA

VINKO VUČIĆ

ŠIBENIK

Skladište kemijskih proizvoda, laka boja gumenih predmeta i o.

OPTIKA.

Naočala — Cvikeri.

Izvršuje svaku izradbu po okul. liječničkom propisu.

PRIMAJU SE POPRAVCI.

Banka za trgovinu obrt i industriju

dioničarsko društvo.

Jelačićev trg. 4. - **ZAGREB.** - (vlastita palača)

Dionička glavnica: s pričuvima Din. 23.000.000.
K 92.000.000.*

Telefon: 2-85, 7-96, 11-94, i 15-54.

Brzozavi: Trade i Trgobanka.

Podružnice: Koprivnica, Ruma.

Affiliirani zavodi: U svim većim trgovackim središtima Jugoslavije. Izravne veze sa prvorazrednim bankama u cijeloj Evropi, te Americi.

Prima: uloške na knjižice i na tekući račun uz najkulantniji kamatnjak.

Eskomptira: mjenice i devize.

Financira i osniva: obrtnička trgovacka i industrijska poduzeća.

Kupuje i prodaje: valute, devize i vrijednosne papire.

Podjeljuje: predujmove na vrijednosne papire.

Burzovne naloge: obavlja kulantno i točno.

Izdaje: čekove i kreditna pisma, te obavlja isplate na temelju akreditiva na sva tu -- i inozemna mjesta.

MODERNO POKUĆSTVO

i Tapesarije.

domaćeg proizvoda.

Najsolidnije izrade.

Uz najpovoljnije cijene prodaje

Trgovina pokućstva

sa stolarsko-tapetarskom radionom

RIKARD DELFIN

ŠIBENIK

(prije And. Delfin)

Obala (vlastite prostorije).

PRODAJA POSJEDA

u trgovištu Pieterinci kraj Požege u Slavoniji, koji se sastoji iz kuće, velike podrumice, oranice ilijape Šljivika i vinograda svega 3 jut 800 m., većeg urbarnog prava na pašnjak i visoku šumu te konačno na diono pravo na postojeći kotuški mlini.

Prikladno za obrtnika, seljaka ili za otvorenje trgovine ili gostionice. Samo mjesto lepo i romantično u koje vodi sa pet strana državne ceste i sa 3 strane željeznicu, a u istom se nalaze sve mještanske oblasti. Cijena su ovogodišnji uredom 500.000 kruna. Posreditelji se nagrađuju sa 2%. Pobliže pismene i ustvene upute kod vlasnika Valentina Raljušića Osijek II. vojarska ulica broj 3.

Jugoslavenski javni bilježnik
u Sjevernoj Americi.

PETAR REŠKOVIĆ

1526 Page St., N. S. Pittsburgh, Pa.

Zastupan u svima ostavinskim i inim poslovima i razpravama. Utjerivanje otstete za Vaše nastradale i poginule u Americi, kao i osmrtnice za umrle u svim slučajevima. Izrađujem sve pravne i inie dokumente za sve one, koji žele dopušteni u Ameriku, ako u Americi imaju svoje rodbine, koja će se za njih pobrinuti. U svakom slučaju izvozite se obratiti na mene. Toplo se preporečam zainteresovanome narodu.